

Передплата

на «РУСЛАНА» виписати:

в Австрії:

на цілий рік . . . 10 зр. (20 кор.)
на пів року . . . 5 зр. (10 кор.)
на чверть року . . . 2 50 зр. (5 кор.)
на місяць . . . 85 кр. (1 к. 70 с.)

За границею:

на цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . . . 8 рублів
або 18 франків
Поодинокі числа по 8 кр. ав.

РУСЛАН

«Виреш ми очи і душу ми виреш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Пашкевича.

Виходить у Львові щодня крім неділі і руских свят о год. 6-й пополудні.
Редакція, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 9. ул. Коперника (Літодог ч. 9.) Експедиція місцева в Агенції Соколовського в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереження. — Рекламациі неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 10 кр. від стрічки, а в «Надісланім» 20 кр. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 15 кр. від стрічки.

4) **Наталь Вахнянин.**

Причинки

до історії рускої справи в Галичині в літах 1848—1870.

Найбільший результат, до якого дійшла Рада руска через своє меморандум, було заведення руского яко предмета науки обов'язочною для кожного, в школах народних і середних, в східній часті Галичини. Правительство вислухало проте жадане, виражене в точці третій меморандуму. Щож значила ся ласка, і який хосен був в неї? Відповідь овать не трудна, і сміло мож сказати, що розпоряджене дотичаче ученя язика руского ex officio, без ріжниці на народність, в усіх школах, носило в собі уже зарід до скорой смерті. Яким світом, спитає хто? Ото таким, що розпоряджене под бие мүслюв-кликати сильну опозицію в народі польскім проти язика руского, і роз'ярило ще більше історичний антагонізм межи двома тими народами. Хто дивив ся живими очима на літа 1851, 1852, 1853 на молодіж польську з граматиками рускими в руках, той повірить сям словам. Заступники народу польского стали в того часу і думати над способами, якими би знищити повисше постановлене. Они кипіли жовчею, бачучи, що іно їх діти мүсять учитись язика руского, коли противно рускі школярі польского не учать ся. Ругане Русинів не помагало, тож прийняли ся они за івтриги і дносси. Русь сама, іменно редактори «Лад» і «Семейних бібліотек»*) подали до-

*) Тут мүсимо зрмітити, що сей сам редактор приймив ся вивести за підду і нерозумну правлю, видавати вєсьмо руске латиньскими черенками. Не входить мереторичну вартість того пєсьма, виходячого від не-

гідний материал до того. Пишучи не в своїм ріднім рускім язичі, а мішавиною з руского і московского, они кинули на руский народ підозрінє, що він хвильє ся до московщини, бажає з нею в одно тіло зілятьє ся. Підозрінє те ужилє зараз Поляки до осягненя своєї ціли, т. є. до знесеня обов'язкової науки язика руского в східній часті Галичини. Перше донесєне, будьто Русини гравітують до Росії (scheinen eine staatsgefährliche Richtung zu nehmen), припадає в 52. році, а що небагом язик руский втратив привілей обов'язуючого всіх предмета, про се всякий знає.

Щоб до взкорінка знищити на будуче подібні забаганки правительства дотично язика руского в школах, Поляки систематично, кілька разів до реку, стали висвядати подібні донсєня на Русинів, не дивлячись на те, чи загал, або чи

дав а під тизуаж «Hospodar», і не дивує нас, що п. Северян Шехович приймив ся за таке ділясно, але відносимо голос для того, що сей пан старає ся вмовити в лубячку польську, на котрой ласку і підмогу ждає, що латиньска азбука вірне міст, по котрому Русь могла би перейти і кинути ся в рамена Московщини. Як би наряд наш так пєвако упав, щоб аж хотів зривати єя своєї індивідуальности, то єго і хіньскою азбукою не поратував би ніхто. На щастє наш варод добре память, хто він? Але для того власне, що знає, хєс він, для того і розуміє прахість такої праці, за яку п. Шехович взяв ся. А врешті, до чого сей пан не брав ся? Служил «Ладом» і «Семейною» Москалеви, тепер служить «Hospodarem» тм Полякам, що туряють ще заодно о можливости внародовленя Русь, хочби за помічю латиньскої азбуки. Розумва часть інтелігентній польскої, стремляча до супокою домашнього, погордить ділом, котре оскорблює Руська, а подібну правлю узєзгати-ме яко впливи дошкол-терні або нецтва, або подумав: редактор «Лад» хоче — грошей. Ви певно п. Шехович, знаєте «Abecadnyk dla дітей ruskich»? Може він навіть вашой композиції? Знаєте, яку відповідь дав Катков акторови той пісенствині? Впечатан: «Abecadnyk для дітей польских». Одно діло гідне другого, а до той категорії зачисляємо і вашого «Hospodarza».

народне сторонництво терпить на сїм або ні. Доносів таких було мабуть 58, а понеже трудно приходило Русинам о кождім знати і кождий азбивати, то стало ся, що в 58. р. правительство саме, повіривши вєсьому, взяло ініціативу до зреформованя рускої азбуки, се є, до викиненя гражданки і кириллиці.

З того часу і оживили ся міжнародні спори і непорозуміня у нас. Русини, видячи своє найбільше добро, язик свій, і права народно-політичні в небезпечєнстві, стали консолидувати ся під прапором св. Юра; Поляки закнїли ненавистию проти вєсього руского, піднесли на ново плян знищеня або внародовленя Русь, а правительство задумало хісновати з домашного роздору на шкоду обох народностей. При напруженях відносинах Австрії до Росії підчас війни кримскої наказував разум політичний, ослабити Русинів і передати вєсь вплив надїля в Галичині в руки польскі; Поляки знову використовали сї хвилі на скріпленє себе в некористь Русинів. Став такий трєвав аж по рік 1861, аждо поновного зверненя Австрії на дорогу конституційну, об чім пізнійше розведемо річ.

Тут належить нам зробити ще одну увагу, котра кождому насунула ся певно, хто прочитав уважно меморіял Ради рускої з 1850. р. — Отсе стоїть там сказано: «В особенности просить Русини, коли вже Єго ц. к. Величество зволіли неподільність Галичини заховати, . . . щоби їм хоч деякі висші і впливові місця оставлені були». Щож в сїм виражене? Виражене те, що в наших часах самі посла рускі виразили, се є, відступленє від жаданя подїлу Галичини! Ким? Через кого? Через Раду руску в 1850. р. І чи не було се зрадою на народі рускім? Ні, не було, хоч тою Радою орудували навіть ті, з котрих частина засїдає ниньки в відділі «Ради рускої львівскої». Теж просимо сей відділ, не зміняти нікому у грїх те, на що колись сам годив

4) **О. Я. Кониський.**

Молодий вік Максима Одишя.

(Хроніка з давномислєлого).

* Малий Одинець не ходив до сїєї школи і тижня: перша сїкуція Левдиком школяря за те, що не спроможен був вимовити «г» — як латиньське «g», так вразила малого Максима, що він покинув школу, скоро скінчила ся сїкуція і не обзир метнув ся до дому. — Батьки побачивши, як дитина збїлдла, як уся вона тремтить — аж не стямали ся. Максим, трошки заспокоївшись, розказав їм про «катованнє» школярів і додав привмака: «хоч ви мені що, хоч голову мені стєпїть, а я більше до Левдика не підю».

Батьки не змагали ся і договорили студента, щоб приходив до них учити Максима.

За рік хлопчик пішов до «дворянського училища», одначе і тут пробув недовго: ті самі причини примусили Якова взяти сина і віддати до гімназії; і в «дворянському» училищі були свої Левдики. Різка і сїкуція тоді, правда, пановали по всіх школах, але в гімназії справляли сїкуцію, принаймні в затишку, звичайно — в кар'єрі, а в «дворянському» училищі сїкли перед усією класою, і трапляло ся, так люто били, що се була не сїкуція, а сучє катованнє.

Зовсім не вживав бійки школярів тільки один от. Павел; два учителі Романовський і Величпський так кохали ся в сїй справі, що навіть і до того часу — надуживали «правил» сїкуцій. Величанський властиво не сїк, а просто катовав «виноградієм». Те «виноградіє» приготовляв він сам: зрізував і туго звязував до купи «десять шлягових, мірних, по два аршини завдовжки, лозин, ховав той пучок в столї, де звичайно зберегали ся географічні карти і оригінали малюнків, по яким школярі навчались малювати. Скоро треба було вибити школяря, Величанський кликав двох, а коли школяр здоровий, літ 15—18, то й чотирох сторожів: вони брали хлопця за голову й за ноги, підіймали «на воздух», а Величанський брав «виноградіє» і «яко добрий виноградар», як сам казав він, бив «виноградієм» хлопця; бив він лївшою, бив люто, якось скажено, менш 20 ударів він не давав і рідко в якого хлопця після сього катованнє не розлазили ся штани на шматки.

Романовський говорив, що «штани ні в чому не винуваті», перед сїкуцією він казав роздяти школяря до сорочки, виносив стелець, на якому сам звичайно сидів, на середину класи, товариші перегинали через стелець оголеного школяря і Романовський власною рукою справляв сїкуцію; бив він повагом рівномірно, шльвучи не попадати вдруге на таке місце, де різка розкрїла вже шкуру; бив якось смакуючи і завжди «в два приєма»; себ-то вдарить в одного боку, перейде на другий, ударить і

знова перейде. Трудно знайти другого чоловіка, щоб так як Романовський смакував в людській крові!

Перенятлива і нервова натура малєнького Максима Одишя не спроможна була байдуже дивити ся на такі малюнки вихованнє шкільного; його в таких случаях била пронасиція до нестями і він кидав в класі книжки, часом і шанку та що-дугу було тікав зі школи до дому.

Між учителями гімназії теж були охочі до бійки, але таких було мало, переважали їх ті, що були колись профєсорами Кременецького лицєю; з ними добре було учити ся, і діти, під впливом їх гуманїзму, охоче брали ся до науки, хоча в той час учити ся було геть труднійш, ніж тепер, вже через те, що підручників бракувало тай дорогі вони були. За грамматику Востокова платили чи не по карбованцю; за історію Кайданова мабуть 2 карбованці.

Тоді, як помер Яким Одинець Максим був в V класі; звичайно добре перейшов в шєсту і тут під крилом Данєвського він кинув ся читати книжки; читав богацько, не читав тільки тоді, коли був в класі, або дома учив лекції. Під кінець зими почав він хорувати на очі; лікар заборонив йому читати і писати, а начальство дозволило держати екзамен за шєсту класу по вакаціях. Під кінець весни Максимови очі одужали і за літо він легко догнав курє і перейшов в останну класу.

Перейшла осїнь, за нею зима з довгими вечерами та з ловими сьвїчками; знов Макси-

б) уділено в
липпи 64.795 к. — с.
разом 862.488 к. 15 с.
в) сплачено в
липпи 10.955 к. 89 с.

Стан з к. червня	851.532 к. 46 с.	851.532 кор. 46 сот.
2. Готівка в касі з 31. липня	3.645 „ 17 „	
3. Цінні папери фонду резерво- вого	8.587 „ — „	
4. Цінні папери інші	74.297 „ — „	
5. В шадниці поштової (обо- рот чековий)	7.979 „ 81 „	
6. В інших товар. і банках	49.109 „ 29 „	
7. Рахунок биж. з Банком краєв.	58.640 „ — „	
8. Сальдо коштів адміністрації	7.196 „ 66 „	
Сума 1.002.933 кор. 79 сот.		

Членів прибуло 34, убуло 4, остане з кін-
цем липня 1901 р. всіх членів 1957 з 2036 декла-
рowanиими уділами в сумі корон 101.800.
Стопа процентова від вкладок 4%, від
позичок уділованих з провізією на кошти
адміністрації 6 1/2%.
Львів 6. серпня 1901.

COLOSSEUM Ernesta Thorna,
у Львові, в пасажи „ГЕРМАНА“ ул. Сонішна.
Програма від 1. до 31. серпня 1901.
При співучасті військової музики 80. п. п.
В огороді електрично освітленим.
1) **Gertrelia**, хроматографічна тансерка гімна-
стична з Гінподрому в Лондоні. 2) **Mas-Andreap**,
найславніші і найкомічніші дуетисти з Пари-
жа. 3) **Liane Grossé**, калейдоскопова тансерка
фантастична з новою: спалене вдови Раджи
на костюмі. 4) **Александр де Туле**, незрівняний
музикальний віртуоз. 5) **Сестри Pronav**, ексцен-
тричні дуетисти. 6) **Орхестра**. 7) **O. Francordi**,
пародистка театру „Varieté“ звана „живим фо-
нографом“. 8) **Mlle Rollero**, дамский Fregoli. 9)
Американський біоскоп: нові сензаційні „найзна-
менитші живі фотографії“. 10) **Arvida Svensson**,
шведська співачка лірична.
Що дня о 8 год. вечером велике предста-
вленє. В неділю і свята два представленя. Що
п'ятниці **High-Life** представленє. Білети вчасні-
ше можна замовляти і набути в конторі Шьона
при ул. Кароля Людвика ч. 9. у Львові.

Сезон від 1. червня до кінця вересня
В Микуличині
над трема Прутами
отворив заряд
„Народної Гостинниці“
зі Львова
♦ готель і реставрацію ♦
в віллі о. Галайчука.
Заряд приймає купелевих гостей на цілий сезон
на мешканє, також з цілим удержанєм. Сезоніві
домівки в готелі під власним зарядом по 2—3
покої по дуже умірених цінах. Можна винайма-
ти і на місяці. Кухня і пивниця у власнім заря-
ді, окрема читальня для гостей, купелі в Пруті
о 200 кроків від готелю, прогульні нетомлячі
вадзя догідного положення місцевости, а зелізни-
ча станція о 150 кроків від готелю.
Зголошеня приймає п. Микола Зячківський
в Микуличині.

— РІК ЗАСНОВАННЯ 1892. —

Товариство взаїмних обезпечень
„ДНІСТЕР“

Львів, ринок ч. 10. (дім „Просьвіти“).

одиноке руске товариство асекураційне, обезпечає будинки і всі пред-
мети движимі против огневих шід.

„Дністер“ припоручил Пресовсьяз. Ординарияти Всеч. Духовенству
і вірним всіх трех Єпархій.

Фонди гваранції „Дністра“ з днем 31 грудня 1900.

Фонд резервовий	311.540 кор. 11 сот.	
Резерва премій	171.942 „ — „	разом
Резерва спеціальна	6.000 „ — „	520.406 кор. 65 сот.
Фонд емеритальний	30.924 „ 54 „	

Тарифи „Дністра“ умірковані. Надплата річна розділяє ся між членів в формі
зворотів. За рік 1900 дістають члени 8%, звороту в премії.
„Дністер“ виплатив до 31. грудня 1900 відшкодовань 2.120.834 кор. Шкод-
ливідують ся безпроволочно в присутности Делегата і 2 членів.

Поліси „Дністра“ приймають при позичках гіпотечних Банк краєвий і Каса
ощадности у Львові, Коломиї, Самборі, Долині, Святині, Городенці, Тереховлі, Загі-
шках, Городку, Богородчанях.

НА ЖИТЕ треба обезпечити ся тільки через „Дністер“ в Товаристві взаїмн. обезпеч.
в Кракові; в таких обезпеченнях через „Дністер“ іде часть провізії на рускі публичні
добродійні ціли: поліси і квити видає Краківське Товариство рускі.

„Дністер“ пошукує спосібних агентів, особливє велик господарів в окрестностях,
де ще нема близько агенцій „Дністра“. Агенти заробили вже 274.964 кор. провізії.
Зголошеня о агенції треба вносити до Дирекції у Львові.

Селяне! убігайте ся тільки о агенції „Дністра“.

Від огню обезпечайте ся тільки в „Дністрі“.

На житє обезпечайте ся тільки через „Дністер“.

Всілякі
КУПОНИ

вильосовані

цінні папері

виплачує без потрученя
провізії або контів

Контора виміни

ц. к. упр. гал. акц.

БАНКУ
Гіпотечного.

Розклад поїздів залізничних обовязуючий від 1-го мая 1901.

(Приїзд і відїзд поданий після часу середно-європейського).

Поїзд посп. особ. приходить о годині	до Львова	Поїзд посп. особ. відходить о годині	зі Львова
	6:10 в Кракова, Берлина, Варшави, Відня в Чернівців (Лікан, Галац), Гусятина	6:25 до Станиславова, Підволицького, Потуптор до Підволицьк (Київ) Бродів дв. головний	
	6:46 в Брухович, шод від 16. мая до 15. вер. як в Яноа	6:30 до Підволицьк (Київ) Бродів дв. Підзамче	
	7:45 в Тернополя, Бродів на дв. Підзамче на дв. головний	6:35 до Лавочного (Мункача, Пешту) Борислава	
	8:00 в Лавочного (Пешту) Калуша, Сянока	8:40 до Кракова (Відня, Варшави), Берлина	
	8:15 в Сокаля, Рави рускої	9:00 до Сколього, до Лавочного (1. лип. до 15. вер.	
1:35	8:50 в Краков., Відня, Варшави, Пешту, Берлина в Ряшова, Любачова, Самбора	9:15 до Яноа	
	11:45 зі Станиславова (Кересмезе, Потуптор)	9:25 до Підволицьк, Бродів, Гусятина дв. Підз.	
	12:55 в Яноа	9:42 до Яноа від 1. мая до 15. вересня в неділі і свята	
	1:10 зі Сколього, Калуша, Хирова а в Лавочно- го від 1. черв. до 15. вер.	10:25 до Сокаля, Белця, Рави рускої і Любачова до Чернівців	
	3:14 в Брухович (16. мая до 15. вер. в нед. і св.	1:25 до Яноа від 1. мая до 15. вересня в неділі і свята	
	4:40 зі Самбора, Борислава, Стрия	2:15 до Брухович від 16. мая до 15. вересня в неділі і свята	
2:20	7:11 в Підволицьк (Київ) Бродів на дв. Підз.	3:05 до Стрия, Сколього від 1. мая до 30. вер.	
2:35	8:35 в Кракова „ „ „ на дв. голов.	3:15 до Яноа щоденно від 16. мая до 30. вер.	
	5:50 в Чернівців, Лікан	3:26 до Брухович шод. від 16. мая до 15. вер.	
1:45	5:40 в Сокаля, Белця і Любачова	3:30 до Ряшева, Хирова, Любачова	
	6:00		
НІЧ		НІЧ	
	7:36 в Брухович (16. мая до 15. вер. в нед. і св.)	12:45 до Станиславова	
	8:50 в Брухович від 16. мая до 15. вересня шод.	6:20 до Кракова (Відня, Берлина, Варшави)	
	9:41 в Яноа від 1. мая до 15. вер. щоденно	6:30 до Яноа від 1. мая до 15. вер. т. в дні б. а від 16. вер. до 30. п'ят. 1902 щоденно	
	9:20 в Яноа (від 1. мая до 15. вер. в нед. і св.)	6:35 до Лавочного (Пешту) Калуша, Хирова	
8:40	9:50 в Кракова (Відня, Берлина), Ясла, Розвадова	7:10 до Тернополя, Бродів дворець головний	
2:31		7:32 „ „ дворець Підзамче	
12:15	9:40 в Чернівців, Букарешту,	7:25 до Сокаля і Рави рускої	
	10:20 в Лавочного (Пешту) Хирова, Калуша	7:52 до Брухович (13. мая до 15. вер. в нед. і св.)	
	10:20 в Підволицьк (Київ), Бродів на дв. Підз.	9:30 до Яноа від 1. мая до 15. вересня	
	10:02 „ „ „ на дв. голов.	10:30 до Чернівців і Лікан	
	3:12 в Підволицьк Копичинець на дв. Підзамче	11:00 до Кракова, Відня, Варшави	
	3:35 „ „ „ на дворець головний	11:10 до Підволицьк, Бродів дв. головний	
		11:32 „ „ „ дв. Підз.	
		4:15 до Кракова, Відня, Берлина, Самбора	
		4:46 до Брухович від 16. мая до 15. вер. шод	

ЗАВІТНА: Пера нічна числять ся від 6 години вечером до 5 години 59 минут рано.
Час середно-європейскій рівнять ся від часу львівського о 36 минут, а іменно 12 год. часу середно-європей-
ського — 12 год. 36 мин. часу львівського. — В місті видають білети ізди: Звичайні білети агенція часописий
Ст. І. Соколовського в пасажи Га зана ч. 9. від 7. год. рано до 8. вечером, а білети звичайні і всілякі інші,
тарифи, ілюстровані провідники, розклади ізди і т. п. бюро інформаційне ц. к. залізничного з'єднаня (ул.
Красних ч. 5. в подвір'ю, сходи II, двері ч. 52.) в урядових годинах (8—8 а в свята. 9—12).

За певну і добру льскацію
поручаємо

- 4 1/2% листи гіпотечні
- 4% листи гіпотечні коронові
- 5% листи гіпотечні преміовані
- 4% листи товариства кредито-
вого земського
- 4 1/2% листи Банку краєвого
- 5% облігації Банку краєвого
- 4% позичку краєву
- 4% облігації пролінаційні

і всілякі рейти державні

Ті папери продаємо і купуємо
по найточнішим курсі деннім.

КОНТОРА ВИМІНИ

ц. к. упр. гал. акц.

БАНКУ
Гіпотечного